

Finansdepartementet

Vår ref: Fs 12/2024 KH
Deres ref: 24/1255
Oslo, 24.09.2024

Høring – Forslag til endringer i forskrift til lov om register over reelle rettighetshavere

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 3. september 2024, med forslag til endringer i forskrift til lov om register over reelle rettighetshavere.

I vårt høringssvar av 19. januar i år om endringer i lov om register over reelle rettighetshavere, tok vi opp viktigheten av at definisjonen av reelle rettighetshavere samkjøres med hvitvaskingslovens definisjon. I høringsnotatet tas det opp at departementet er kjent med ønsket, men at dette bør sees på i et bredere perspektiv i forbindelse med gjennomføring av EUs nye antihvitvaskingspakke. Vi forstår det slik at spørsmålet dermed kommer på agendaen, noe som er positivt. Vi anmoder om at arbeidet iverksettes snarlig.

Når det gjelder forslaget til forskriftsendringer har vi enkelte kommentarer til forslaget.

Sivilsamfunnsorganisasjoner

I forskriftsutkastet er sivilsamfunnsorganisasjoner foreslått definert som ideelle organisasjoner som har som formål å arbeide med forebyggelse og bekjempelse av misbruk av selskapsstrukturer. Dette er en ny definisjon som åpner for mange fortolkningsbehov.

Vi stiller spørsmål ved om det vil være mer heldig og i tråd med hensikten å bygge definisjonen på mer kjente kriterier. Dette kan eksempelvis være å gjenbruke formål og definisjoner i straffeloven og hvitvaskingsloven.

Vi ser det videre som en fordel om bestemmelsen i noen grad åpner for at også formålsbestemmelser som bygger opp under samme hensyn også omfattes.

Dette er et alternativt forslag:

«Sivilsamfunnsorganisasjoner som skal ha tilgang til register over reelle rettighetshavere, er ideelle organisasjoner som, direkte eller indirekte, har som formål å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet som beskrevet i straffeloven kapittel 30, hvitvasking som beskrevet i straffeloven §§ 332 og 337, eller terrorfinansiering som beskrevet i straffeloven §§ 135 og 136 a.»

Tilgang til registeret for rapporteringspliktige

I høringsforslaget er det lagt til grunn at alle rapporteringspliktige skal ha tilgang til fødselsnummer og D.nr. Dette er positivt, og viktig for arbeidet med å etterleve hvitvaskingsloven.

Derimot forstår vi det slik at en del rapporteringspliktige, herunder statsautoriserte regnskapsførere og revisorer, ikke skal ha tilgang til informasjon som gjelder mindreårige. Disse får kun tilgang til anonymiserte data i form av posisjon i foretaket, bostedsland, statsborgerskap og fødselsår. Det gis ikke tilgang til mindreåriges navn og fødsels-/d-nummer. Denne informasjonsbegrensningen er vi kritiske til, av flere årsaker.

Etter hvitvaskingsloven §§ 12 og 13 skal rapporteringspliktige innhente opplysninger som entydig identifiserer reelle rettighetshavere. Her er navn og i mange tilfeller fødselsnummer viktige identifikatorer. Her vil registeret over reelle rettighetshavere kunne bidra til å forenkle og sikre tilgangen til informasjonen.

Rapporteringspliktige skal dessuten avgjøre om fysiske personer oppfyller hvitvaskingslovens krav til posisjoner, som denne innehar alene eller sammen med nære familiemedlemmer. Register over reelle rettighetshavere viser ikke slektskap og bygger som nevnt innledningsvis på andre kriterier enn hvitvaskingsloven. Til tross for dette vil tilgang til informasjon om mindreårige være til stor hjelp i arbeidet med å ta stilling til posisjonene. Dette gjelder ikke minst når eierskap helt eller delvis skjer gjennom andre foretak.

Både formålet bak registeret over reelle rettighetshavere og administrative kostnader tilsier at rapporteringspliktige må få full tilgang til registerdata.

Det kan for øvrig ikke ses bort fra at den foreslåtte begrensningen av informasjon, kan være attraktivt å utnytte for kriminelle.

Statsautoriserte regnskapsførere og revisorer får tilgang til folkeregisterdata gjennom en søknadsprosess, basert på folkeregisterloven § 10-1. Disse anses å ha begrunnet behov. Vi anmoder derfor om at forskriften legger til rette for at også rapporteringspliktige som innehar tilgang til folkeregisterdata etter søknad, skal få full tilgang til informasjonen i register over reelle rettighetshavere.

Maskinell dialog med fagsystemer

Vi har forstått det slik at det gjøres mulig å sende inn og hente ut registerdata via APIer, både til registreringspliktige, rapporteringspliktige og andre som har innsendings- og innsynsrettigheter. Dette er svært positivt, og bidrar til effektive arbeidsprosesser, hensiktsmessig sammenstilling av registerdata og gode søkeprosesser.

I forslaget til ny § 3-13 er det tatt inn en bestemmelse som vi ønsker å stille spørsmål ved. Bestemmelsen innledes med en forutsetning om at dersom det er nødvendig for å legge til rette for registrering av opplysninger gjennom fagsystem, kan registerfører avgi registrerte opplysninger til fagsystemet. Vi forstår at hensikten med bestemmelsen er å åpne for forhåndsutfylling. Vi ble likevel i tvil om bestemmelsen kan komme i konflikt med å avgi registrerte opplysninger til AML/KYC-systemer, hvor formålet med innhenting av registerdata er å tilby funksjonalitet som bistår de rapporteringspliktige med å gjennomføre kundetiltak etter hvitvaskingsloven.

Tilsvarende er det i andre setning tatt inn at avgivelse av registerdata kun skal skje i forbindelse med registrering av opplysninger. Dette følges opp med at registerdata ikke kan lagres utover registreringsprosessen eller brukes på annen måte av fagsystemet. Oppsummert har vi i denne setningen ytterligere tre betingelser som kan motvirke søk og behandling av registerdata i antihvitvaskingsarbeidet.

Vi har ikke rukket å gå nærmere inn i materien, og går ut fra at bestemmelsen kun er ment å regulere forhåndsutfylling ved maskinell innrapportering. Vi vil likevel for ordens skyld ta opp utfordringen, slik at vi ikke risikerer at rapporteringspliktige ikke får tilgang til nødvendige registerdata i sine fagsystemer.

Med vennlig hilsen,
Regnskap Norge

Rune Aale-Hansen
administrerende direktør

Knut Høylye
fagansvarlig kvalitet